

לצאת בהסדר מהשטחים

אריה ארנון¹

שלושים וארבע שנים אחרי כיבוש הגדה והרצועה שוב רווחת הדעה כי "אין עם מי לדבר ואין על מה לדבר". לפחות עכשיו. לפחות בטווח הנראה לעין. ומכיוון שהקולות הללו עולים מהמחנה שמבין, לכאורה, את יסודות הסכסוך ומבקש לו פתרונות, עולה ופורחת גם הטענה כי באין הסכם, יש לצאת מהשטחים חד-צדדית.

תומכי היציאה החד צדדית נתנו גט כריתות לסיכוי להגיע להסכם עם הצד השני. חלקם אף פעם לא האמין בסיכוי לפתור במו"מ עם נציגי העם הפלסטיני את הסכסוך, חלקם "התייאש" בקיץ האחרון. ברק הציע הצעות מרחיקות לכת, הם טוענים, הפלסטינים דחו, המסכות הוסרו ומול הסכסוך חסר הפתרון בימינו, הם, כדרך אנשים חושבים, מסיקים מסקנות. אך מסקנתם, למרות הפיתוי לסיים את הכיבוש בלי עיכובים והשהיות, שגויה לדעתי. היא נשענת על הנחות לא נכונות ועלולה להביא לתוצאות שתומכי ההסדר בין העמים לא מצפים להן.

הסכסוך בין שני העמים החיים בין הים לירדן נתפס באופן שונה על ידי ישראלים ופלסטינים, על ידי התומכים בפשרה ועל ידי שולליה על גווניהם השונים. במשך שנים רבות ישראל היתה זו שהצליחה בכוחה העדיף להתוות את התפתחות הסכסוך. הן ניהול הסכסוך והן ניהול המו"מ על פתרונו מאז 1993, עמדו בצל יחסי הכוח הבלתי שוויוניים. הפלסטינים שתמכו בפשרה בין שני העמים, נאלצו להסכים לדחיית הסדר הקבע בחמש שנים. הסכמתם לפשרה עם ישראל, שנתפסה בעיניהם כצד הלא צודק, הזר, הפולש, התבססה על הבנה כי שקלול האינטרסים שלהם מחייב פשרה. כמו סאדאת חמש עשרה שנים קודם לכן, הם החליטו לאמץ את הדרך המדינית. הפשרה לה הסכימה התנועה הלאומית הפלסטינית התקבלה אחרי ויכוח מר וארוך. ההסכמה לפתרון "שתי המדינות" אושררה במועצה הלאומית הפלסטינית וכללה אימוץ החלטות האו"ם שעד אז נדחו.

במו"מ בקמפ דייויד, למרות פריצת הדרך בנושא ירושלים, לא התקרבה ישראל בהצעתה לנחוי על פי הפרשנות המקובלת להחלטות הבינ"ל. ההצעות בנושא ירושלים לא היו שלמות והעלאת תביעות לריבונות בחארם א שריף היתה טעות קשה. הדרישה להשאיר 80% מהמתנחלים בשטח נתפסה כניסיון לבתר את המדינה הפלסטינית הקטנה, ונושא הפליטים לא נדון ברצינות בשום שלב. שיפור ההצעות בטאבה מוכיח כי המיקוח עד אז היה בלתי עקרוני ושיקף ניסיון ישראלי לכפות תנאים בלתי סבירים. הכשלון בהשגת הסכם והאלימות שהתלקחה גוררים את שני העמים אל העבר: אין הכרה הדדית, אין אנושיות בצד השני, רק הכוח יפתור.

במקום להתעקש על חזרה למו"מ על בסיס מתווה קלינטון וההסכמות של טאבה, הקריאה לצעדים חד צדדיים מכשירה את הקרקע להמשך הסכסוך. הגבולות שיקבעו בידי צד אחד יכלאו את הפלסטינים בתוך מדינת ישראל, ללא שליטה על גבולותיהם, ויצרו אולי תנאים יותר טובים להמשך העימות אך לאו דווקא להסכם.

חלק מהפלסטינים, המתנגדים להסכם כלשהו עם ישראל, יפרשו צעד כזה כהישג שאין בצידו מחיר מדיני, כניצחון השימוש בכוח וכהצדקה להמשך המאבק בישראל. התומכים בהסדר יפרשו את הנסיגה החד צדדית כהצטרפות של מחנה השלום לטענות ה"אין פרטנר" ולנסיון ישראלי להמשיך ולהכתיב במקום להידבר.

הנסיגה החד צדדית לא תתבצע בהתאם לרצונם של היונים הקוראים לה. הפינוי של ההתנחלויות, אם יהיה, יהיה חלקי. העובדה כי העימות לא ייפסק, למרות היציאה משטחים, רק תעמיק את היאוש והאיבה ותרחיק את ההסכם בין שני העמים.

¹ פרופ' לכלכלה באוניברסיטת בן-גוריון ומראשי "שלום עכשיו".